

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNIT

Dagmar Sikulová

Bulharský cár Ferdinand I. Coburg

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: <Mgr. Dagmar Sikulová>
Kontakt na autora UZ: <ZS Telgárt 68,
zs.telgart@centrum.sk>
Názov: <Bulharský cár Ferdinand I.
Coburg>
Rok vytvorenia: <2014>
Oponentský posudok
vypracoval: Mgr. Marta Klajbanová
ISBN 978-80-565-0742-1

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Bulharský cár Ferdinand I. Coburg

Ferdinand I. (Bulharský)

Ferdinand s priateľmi a s neodmysliteľným Mercedesom

Ferdinand I. (* 26. február 1861, Viedeň , 10. september 1948, Coburg), bol v rokoch 1887- 1908 princ a 1908 – 1918 cárom Bulharska. Okrem toho sa do histórie zapísal aj ako spisovateľ, botanik, ornitológ, poľovník, historik, filatelista. Mal rád hudbu, krásne maľoval.

V dejinách Bulharska je však osoba cára Ferdinanda I. rozporuplná. Na jednej strane si zasluhuje uznanie za upevnenie Tretieho bulharského štátu, ako aj za získanie jeho nezávislosti, na strane druhej je však plne zodpovedný za neúspechy a krach Bulharska v II. balkánskej vojne(1913) a v prvej svetovej vojne (1914 – 1918).

1. Vyber a doplň správnu odpoveď:

a/ botanika

b/ filatelia

c/ história

d/ ornitológia

/ odbor zaoberajúci sa štúdiom vtákov, veda o rastlinách, veda o dejinách, zbieranie poštových známok/

Detstvo

Narodil sa vo Viedni vo významnej a starej šľachtickej rodine Coburgovcov. Jeho otec bol August Ľudovít Viktor Coburg a matka Klementína, princezná Orleánska. Svoje detstvo strávil striedavo v Paríži a vo Viedni. Vo Viedni sa zdržiaval hlavne vo viedenskom coburgovskom paláci, ale i na panstve a zámku Ebenthal na Moravskom poli. Mal dvoch bratov a dve sestry. Ako príslušník významného šľachtického európskeho rodu dostal okrem civilného vzdelania tiež vojenské vzdelanie vo Viedni. Po skončení štúdií nastúpil k armáde.

Zakladatelia rodu Coburg – Koháry (Ferdinand Juraj August Coburg, Mária Antónia Gabriela Koháry)

Politická kariéra

V roku 1885 bol obnovený bulharský štát. Knieža Alexander Battenberg abdikoval a bulharská diplomacia hľadala vhodného kandidáta na bulharský trón. Ponúkli ho mladému a vzdelanému princovi Ferdinandovi von Sasko – cobursko - gothajskému, ktorý žil vo Viedni. Coburgova rodina však s jeho nástupom na bulharský trón nesúhlasila. Ako 26 ročný tajne odišiel do Bulharska a 7. júna 1887 vo Veľkom Tarnove ho korunovali za bulharského princa. Po svojom nástupe na trón sa veľmi rýchlo naučil po bulharsky.

Svoje politické schopnosti upriamil na zahraničnú politiku a podarilo sa mu získať nezávislosť jednak od Turecka, ale aj od Ruska. V roku 1908 vyhlásil Bulharsko za nezávislé a v tom istom roku sa dal korunovať za bulharského cára. Počas jeho vlády krajina urobila značný pokrok v mnohých sférach – politickej, ekonomickej, kultúrnej a obrannej.

2. Odpovedaj :

1. Slovo abdikovať znamená zrieknuť sa trónu? Áno / Nie
2. Detstvo prežil vo Viedni a v Bratislave ? Áno / Nie

3. Zámok Ebenthal sa nachádza na Moravskom poli ? Áno / Nie
4. Vo Veľkom Tarnove Ferdinanda korunovali za cára? Áno / Nie
5. V roku 1907 vyhlásil nezávislé Bulharsko? Áno / Nie
6. Podarilo sa mu získať nezávislosť od Ruska a Turecka? Áno / Nie

Balkánske vojny

Časť Balkánu v rokoch 1908 - 1913 bola stále pod nadvládou Turkov. Preto sa všetky balkánske krajiny (Srbsko, Rumunsko, Čierna Hora, Grécko, Bulharsko) rozhodli spoločne zaútočiť proti Osmanskej ríši. V krátkej I. balkánskej vojne (1912 – 1913) porazili Turkov, potom sa však medzi sebou pohádali o získané územia. Z tohto dôvodu v II. balkánskej vojne (1913) bojovali Srbi a Gréci proti Bulharom. Táto vojna sa pre Ferdinanda neskončila dobre. Bulhari boli porazení a prišli o veľkú časť územia.

Zahraniční pozorovatelia sa presviedčajú o ničivých účinkoch delostrelectva v prvej balkánskej vojne

Prvá svetová vojna

Počas prvej svetovej vojny, ktorá sa opäť začala na Balkáne (srbský atentát), cár Ferdinand taktizoval a podpísal zmluvu s Nemeckom a jeho spojencami. Bulharsko sa ocitlo na nepravnej strane v Trojspolku (Nemecko, Rakúsko - Uhorsko , pôvodne Taliansko, Turecko), kým ostatné balkánske štáty boli s Dohodou (Veľká Británia, Francúzsko, Rusko, Taliansko (1915), USA (1917). Cár Ferdinand I. pochopil, že politika, ktorú v Bulharsku uskutočňoval, nemala úspech. Chcel zo spolku vystúpiť, čo sa mu však nepodarilo. Aby zachránil dynastiu v Bulharsku 3. októbra 1918 sa zriekol trónu v prospech svojho syna

Borisa III. Po abdikácii odišiel do Nemecka do Coburgu a od roku 1922 až do roku 1944 väčšinu života prežil na Slovensku vo Svätom Antone. Zomrel v Coburgu 10. 9. 1948 ako 87-ročný.

3. Napíš:

1. Aká udalosť je zobrazená na obrázku:

.....

2. Pomenuj postavy na obrázku :

.....

3. Kde a kedy sa odohráva :

4. Napíš aspoň tri dôsledky tejto udalosti:

.....

5. Bulharsko bojovalo na strane..... , do ktoré patrili i.....

6. Do ktorého vojenského spolku patrilo Taliansko na začiatku vojny..... a počas vojny.....

7. Spoj šípkami správne dvojice:

A/ 28. 7. 1914

a/ Vstup USA do vojny

B/ 1917

b/ Abdikácia Ferdinanda I.

C/ 1922 – 1944

c/ Ferdinand I. na Slovensku

D/ 28. 6. 1914

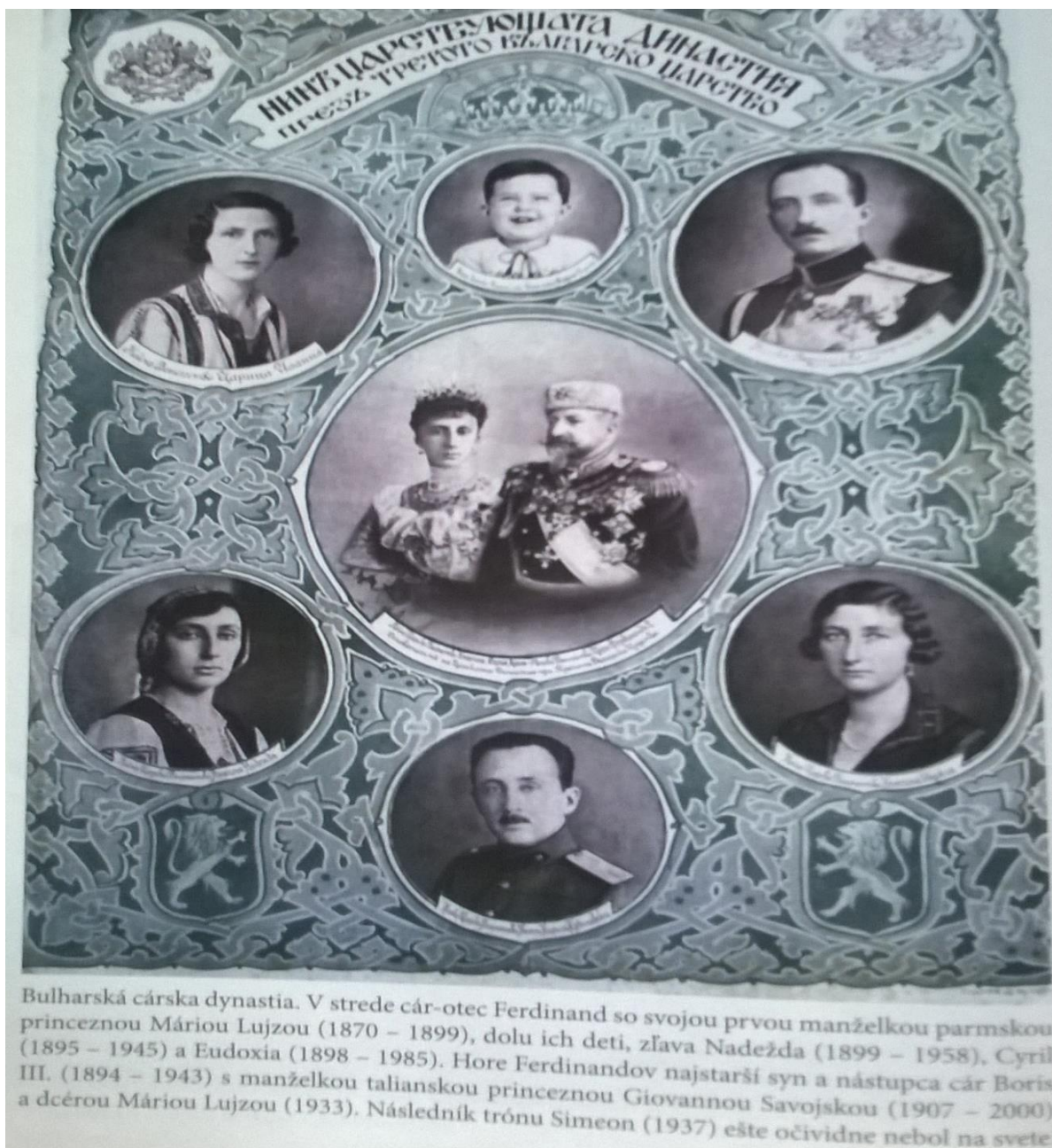
d/ Začiatok 1. svetovej vojny

E/ 3. 11. 1918

e/ Srbský atentát

Rodina

Princ Ferdinand si vzal za manželku Máriu Lujzu (1870 – 1899), princeznú bourbonsko–parmskú. Z tohto manželstva sa narodili štyri deti: Boris (1894), Cyril (1895), Jevdokija (Eudoxia: 1898) a Nadežda (1899). Tesne po narodení Nadeždy v roku 1899 však jeho manželka, princezná Mária Lujza ako 29-ročná zomrela.

4. Uhádni:

1. Ako sa volal následník bulharského trónu?.....
2. Ako sa nazývala jeho manželka?
3. Pomenuj osoby v strede obrázku?.....
4. Napíš mená troch detí Ferdinanda podľa poradia, v akom sa narodili.....
-
- 5.

Ferdinand I. vychováva deti sám a v roku 1908 sa druhýkrát oženil s Eleonórou von Reuss-Köstritzovou (1860 – 1917). Zväzok však netrvá dlho. Eleonóra zomiera po desiatich rokoch manželstva na zhubný nádor.

Následníkom bulharského trónu sa stáva po cárovej abdikácii jeho syn Boris III., ktorý zomrel na zlyhanie srdca a embóliu. Smrť Borisa III. je otázná a je viacero verzií, pretože zomrel po stretnutí s Hitlerom.

Jeho ďalší syn Cyril bol zabitý počas druhej svetovej vojny Rusmi.

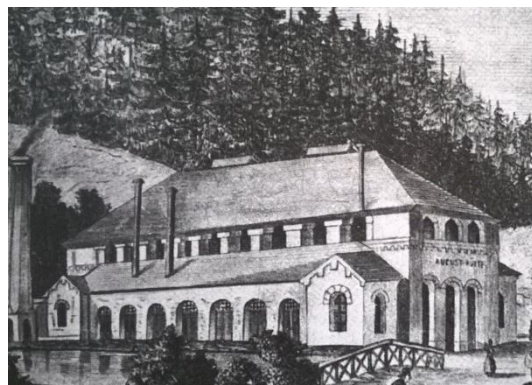
Borisov syn Simeon II. bol ako šesťročný korunovaný za bulharského kráľa. Po vojne emigroval do zahraničia. Po skončení studenej vojny sa vrátil späť do Bulharska a po vyhratých voľbách sa v roku 2001 stal bulharským premiérom.

5. Dopln do textu:

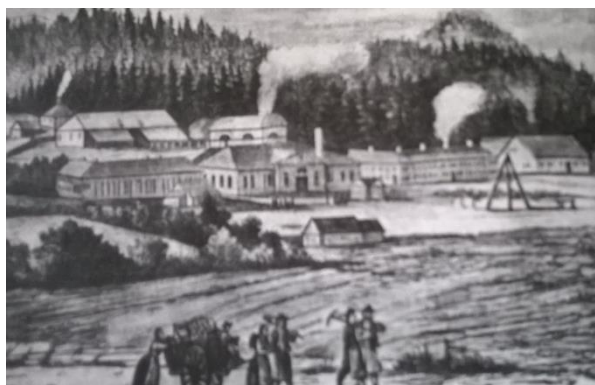
Ferdinand I. Coburg sa narodil vo ----- . Detstvo striedavo prežil vo Viedni a v ----- , na zámku Ebenthal na ----- . Po skončení štúdia nastúpil k----- . Ako -----ročný tajne odchádza z ----- do ----- a 7. júna 1887 sa dá vo – ----- korunovať za ----- . Podarilo sa mu získať nezávislosť od ----- a ----- . V roku ----- vyhlásil nezávislé ----- a on sa stal ----- . V rokoch 1912-1913 prebiehala 1. ----- vojna, v ktorej všetky balkánske krajiny S ----- , Č ----- h ----- , R ----- , G ----- a B ----- porazili Turkov. Potom sa spojenci pohádali o získané územia a došlo k 2. ----- vojne 19----- . Srbi a ----- bojovali proti ----- . Bulhari ----- . Počas prvej svetovej vojny Bulhari bojovali na strane ----- . Začiatkom októbra sa Ferdinand I. vzdal trónu v prospech svojho syna ----- . Po abdikácii až do roku 1944 väčšinu života prežil na S ----- , na H----- , v rodinnom sídle vo ----- . Zomrel v roku ----- , pochovaný je v nemeckom ----- .

Druhý domov bulharského cára - Slovensko - Horehronie

Coburgovci mali k Slovensku veľmi dobrý vzťah. Bratia Filip a Ferdinand tu vlastnili veľký majetok vďaka dedovi, ktorý sa oženil s uhorskou kňažnou Máriou Koháry. Tým bola založená uhorsko-coburgovská vetva. Patrili im kaštiele vo Svätom Antone, v Jelšave, Pohorelej, Veľkom Blhu, zrúcaniny hradov Čabrad', Filákov, Muráň, železiarne na Pohroní (Pohorelá, Červená Skala- výroba kôš, rybník, Val'kovňa, Závadka nad Hronom), bane na Muráni, Spiši a Gemer. Boli to prosperujúce podniky, hlavne železiarne. Najväčšie bohatstvo Coburgovcov na Slovensku tvorili husté lesy. Prichádzali tu za flórou, faunou, za poľovačkami, nerastným bohatstvom, za turistikou. Rodinný vzťah medzi bratmi Filipom a Ferdinandom nebol ideálny. Neudržiavali žiadne osobné kontakty. Filip viedol vzorne lesné hospodárstvo a zveľaďoval svoje železiarske podniky, vysoké pece, hámre a valcovne na Horehroní. Bol veľkým obdivovateľom prírody, náruživým poľovníkom, cestovateľom. Uskutočnil cestu okolo sveta.

Augustova huta pri Pohorelej roku 1861

Filipova huta pri Pohorelej (Nová Maša) roku 1861

Filip Coburg- starší brat Ferdinanda

Podobné záľuby mal aj budúci bulharský kráľ Ferdinand I., ktorý bol o 17 rokov mladší od Filipa. Ferdinand sa zaujímal o dejiny, geografiu, vedel 18 jazykov (aj po slovensky), mal rád hudbu, divadlo, pekne maľoval. Precestoval veľa krajín, svetadielov. Jeho izby boli plné motýľov, chrobákov, vypchatých vtákov, rastlín...

Coburgovci každé leto dovolenkovali v kaštieli vo Svätom Antone, ktorý bol ich rodinným sídlom. Ferdinand chodil na poľovačky k bratovi Filipovi, ktorý vlastnil murársky revír. Najobľúbenejším miestom bol poľovnícky kaštieľ na Pustom Poli. Tu sa mu podarilo zastreliť 10 hlucháňov za 6 dní. Ešte pred nástupom na bulharský trón navštívil Dobšinskú ľadovú jaskyňu.

Kaštieľ vo Svätom Antone koncom 18.stor.

Súčasná podoba kaštieľa vo Svätom Antone

Obľúbeným miestom Ferdinanda I. boli hranovnické lesy, kde mal vilu spišský biskup. S ním a so svojimi 4 deťmi tu veľmi často dovolenkoval. Potom si Ferdinand prenajal túto vilu od biskupa Alexandra Párvyho. Ferdinand si ju prepychovo zariadil, vybavil telefónom a telegrafom. Nechal si tu postaviť bazén, známy ako Hranovnické pleso, lebo voda, ktorá pritekala z Teplého potoka mala liečivé účinky na jeho reumu.

Všetky sídla, v ktorých sa zdržiaval u nás, boli vybavené telefónmi a telegrafom. Spravovať krajinu zo Slovenska si vyžadovalo mať neustály a spoľahlivý kontakt, ako aj zdroj informácií.

Originálnym prameňom o pobyte cára na našom území je svätoantonský rozkladací stolík. Jeho drevená otváracia plocha mu slúžila na viacero vlastnoručných osobných poznámok(pobyty na Pustom Poli, v Ždiari, na Muráni, v Pohorelskej Maši(dal si postaviť železničnú zastávku) a kresieb kvetov, ktoré rástli na Pustom Poli a Muráni.

Žltohláv európsky

Poniklec slovenský

Horec jarný

Prvosienka pomúčená

Svatoantonský , botanický stolík

Soldanelka karpatská

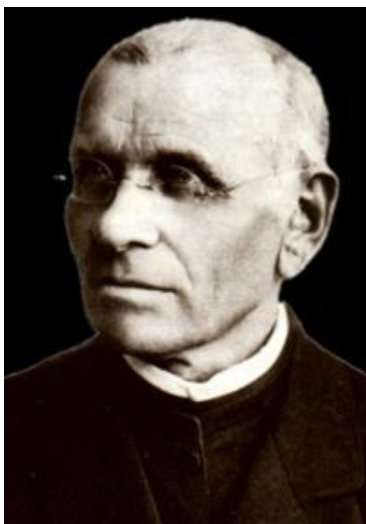
Železničná zastávka v Pohorelskej Maši

Ferdinand so svojou láskou - lokomotívou

Zo záhadného svätoantonského stolíka.....

V lete 1903 sa vybral zo Sv. Antona do Prenčova na katolícku faru za Andrejom Kmeťom. Na fare mal uložené kostrové pozostatky z mamuta, ktorého vykopali v Beši v stojacej polohe.

6. Zakrúžkuj správnu odpoveď:

Andreja Kmeť'a nazývali aj:

- a/ Veľká ozdoba Uhorska
- b/ Slovenský Sokrates
- c/ Slovenský Schliemann

Doplň:

Kosti z pravekého

vykopali pri

V roku 1908 sa na Slovensku rozhodol , že vyhlási nezávislosť Bulharska a dá sa korunovať za bulharského cára. S požehnaním Viedne odcestoval do Ruse a po dohode s vládou sa Bulharsko stalo nezávislé a Ferdinand I. bol korunovaný za bulharského cára.

Ferdinand I. Coburg

Erb bulharského cára

V tom istom roku sa udiala v Stratenej pri Dobšinej posviacka základného kameňa kostola za prítomnosti Ferdinanda. Posviacku mal vykonať biskup Alexander Párvy, ktorého ľudia nemali radi pre tragédiu v Černovej. Zľakol sa, neprišiel, cár akceptoval danú situáciu.

Katolícky kostol v Stratenej

Tragédia v Černovej

7. Vyber kľúčové slová, ktoré viedli k udalostiam v Černovej a Stratenej:

posviacka základného kameňa kostola, posviacka kostola, Ferdinand I. Coburg, Andrej Hlinka, Alexander Párvy, pri Ružomberku, pri Dobšinskej Ladovej Jaskyni, 1907, 1908, 15 mŕtvych

Černová :

.....

Stratená:

.....

V lete roku 1911 sa v novopostavenom kostolíku v Pohorelskej Maši uskutočnila birmovka oboch princezien a princa Cyrila.

Počas balkánskych vojen aj v predvečer 1. svetovej vojny sa zdržiaval na Slovensku.

Ferdinand I. pravidelne navštevoval kúpele Piešťany , kde si liečil reumatizmus.

Vo februári 1917 sa však na piešťanskej pôde uskutočnila schôdzka troch panovníkov, ktorá mala priniesť obrat vo vývoji 1. svetovej vojny: rakúsko-uhorský cisár Karol I.,

nemecký cisár Viliam II. a bulharský cár Ferdinand I. Nepriniesla. Ferdinand I. bol za mierové rokovania ...

Ferdinand I. bol jediným panovníkom, ktorý hovoril po slovensky. Obklopoval sa slovenským služobníctvom, z ktorých niektorí ho sprevádzali i do Sofie. Aj osobnú stráž(16 urastených mládencov z Gemera) mal zo Slovenska.

Miloval slovenskú prírodu, Horehronie, slovenský ľud. Jeho vzťah k Slovensku najviac vyjadruje pranie:

PRAJEM SI SVOJICH DESAŤ KOSTÍ ZLOŽIŤ V LONE PREKRÁSNEJ SLOVENSKEJ PRÍRODY

Ferdinand Coburg

Katolícky kostol sv. Augustína v Coburgu -

krypta Coburgovcov

Burglassov palác v Coburgu, miesto

posledných rokov Ferdinandovho života

Pracovný list

1. Správne zakrúžkuj:

Je v Kostole Sv. Augustína pochovaný aj Ferdinand I. Coburg?

a/ Áno

b/ Nie

Pracovný list

2. Napíš: Kto som?

1. Som najstarší syn Ferdinanda I.
2. Som Ferdinandov starší brat
3. Som stará matka Ferdinanda
4. Som mladší syn Ferdinanda
5. Od roku 1916 vládne v Rakúsko - Uhorsku.....
6. Som nemecký cisár
7. Sme dcéry Ferdinanda I.
8. Volajú ma Slovenský Schliemann
9. Som neoblíbený spišský biskup
10. V Sarajeve na mňa spáchali atentát
11. V roku 1908 ma korunovali za bulharského cára.....

3. Dopln a uhádni hádanku:

Cár Ferdinand bol veľmi poverčivý, preto každý rok musel uloviť..... .

.....Jedna veštkyňa mi totiž vyveštila, že v tom roku, v ktorom ulovím, neumriem.....

Doplň písmeno:

1. Horehronie (1. písmeno)	----	4. Ucho (2. písmeno)	----
2. Filip (3. písmeno)	----	5. Koháry (4. písmeno)	----
3. Bulharsko (2. písmeno)	----	6. Viedeň (6. písmeno)	-----

Nájd a zakrúžkuj hlucháňa :

a/

b/

c/

4. Vyhl'adaj a doplň aspoň 4 zaujímavosti o hlucháňovi:

.....

.....

5. Písmenom vyznač na časovej priamke udalosti v správnom poradí :

- A / Bulharsko vyhlásilo nezávislosť.
- B / 1. balkánska vojna
- C / Srbský atentát
- D / Stretnutie troch cisárov v Piešťanoch
- E / Začiatok 1. svetovej vojny
- F / Koniec 1. svetovej vojny
- G / 2. balkánska vojna
- H / Smrť Ferdinanda I. Coburga

6. Ferdinand I. spomína:

O strašidlách sme sa dozvedeli aj my, mladí princovia a princezné. Neverili sme tomu, a preto sme sa tam vybrali na noc. Poriadne sme zatvorili železnú bránu a prechádzali sme sa po hrade. Tak sme sa dostali do miestnosti, ktorú volali „ kapitánka „.

V nej kedysi vynášali rozsudky smrti. Všade bolo ticho, iba vonku húkali sovy. Ale okolo 11 sa to začalo! Ozval sa tajuplný klepot, rôzne zvuky a hlasy z podzemia. Viac nám nebolo treba. Vybehli sme na nádvorie a pod'ho k bráne. Museli sme byť riadne vyľakaní, lebo kočiš nás za bránou privítal s tým, že aby sme nemravčali , lebo sa mu kone splašia. Domov sme prišli v poriadku, ale na Muránsky hrad sa nám odvtedy nikomu nechcelo ísť ani vo dne , ani v noci.

Predná Hora

Brána do muráňského hradu

Odpovedaj:

1. Bol Ferdinand I. poverčivý? Ak áno, dokáž:

.....

2. Mladí princovia a princezné podnikli výpravu na hrad

Prečo?.....

3. Čím bola známa miestnosť „kapitánka“ ?

.....

4. Vypíš deje, ktoré vystrašili princov a princezné?

.....

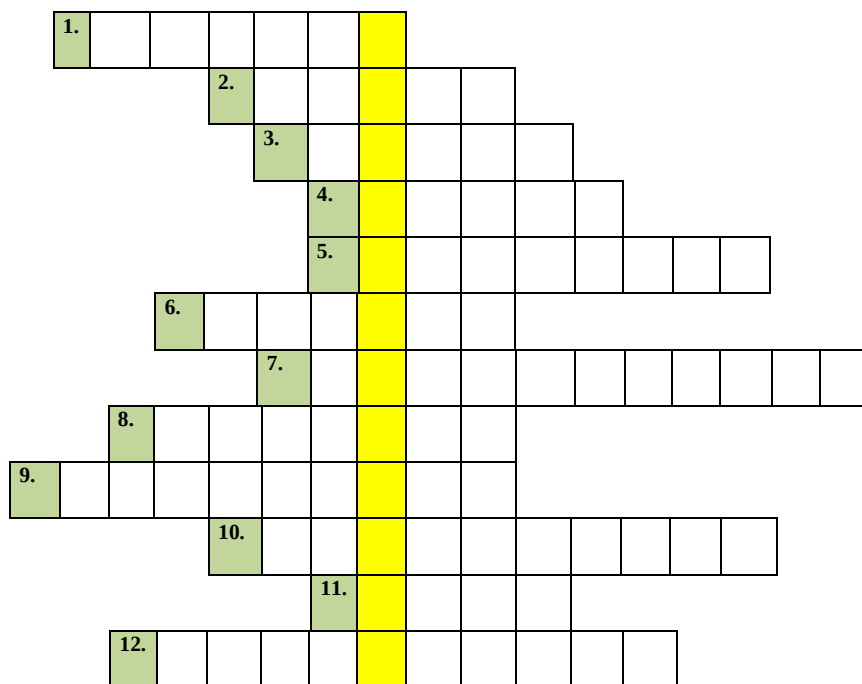
.....

7. Vyrieš krížovku:

Doplň do krížovky zhora nadol slová chýbajúce vo vetách:

1. Ferdinand I. bol pochovaný v meste
2. Detstvo prežil vo Viedni a v
3. Nástupcom Ferdinanda I. na bulharskom tróne bol jeho syn
4. Starší brat Ferdinanda I. sa volal
5. Obľúbeným autom Ferdinanda I. bol.....
6. V Beši vykopali kostru stojaceho
7. Pleso /bazén/, ktoré dal vybudovať Ferdinand I. sa nazývalo

8. Podľa povery musel Coburg každý rok uloviť aspoň jedného
9. V roku 1917 sa zišli traja cisári v kúpeľnom meste.....
10. Najviac hlucháňov ulovil Ferdinand na
11. Slovenský Schliemann bol Andrej
12. Rodinné sídlo Coburgovcov na Slovensku je v

/ bolo pseudonymom Ferdinanda I. Coburga./

8. Dopíš udalosť: Čo som ?

1. Som zámienka 1. svetovej vojny
2. Porazili sme Turkov na Balkáne
3. Prehrali sme vojnu so Srbmi a Grékmi
4. Bojujeme spolu: Nemecko, Rakúsko – Uhorsko, Taliansko. Tvoríme
5. Bojujeme proti Trojspolku. Sme
6. Som mesto, kde sa stretli 3 cisári

9. Urči k týmto udalostiam správne roky a dátumy z tejto ponuky:

/ 1912-1913, 1908, 28. októbra 1918, 1948, 1861, 1917

